

MAGUINYÓ, del fr. *maquignon* (veg. Bloch), amb -g- per influència de *maganya(t)*. □ 1.^a doc.: DAG: *maguinyó* i *maquinyó*; en francès, S. XIII.

Mai adv., V. *més*; subst., V. *maig* i *mall* *Mai* *Maial* ⁵ 'barra de l'almàssera', pres del cast. *mayal* (MAJAR, DECH III, 776a58-60), i V. *mallal* (MALLA) *Mai*-*maiet*, V. *maig* *Maiarol* 'llamenc', deu ser grafia o forma alterada per *mallarol*, metàtesi de *llamerol*, formació paral·lela a *llamenc* i LLAMINER *Maiell* < ¹⁰ MESELL *Maiencs*, V. *maig*

MAIG, cinquè mes de l'any, del ll. MAJUS id. □ 1.^a doc.: orígens.

«Veus lo començament que Nós faem de passar a ¹⁵ Maylorques: enpresem dia que a miçant *maig* fóssem tuyt a Salou --- e fo pres sagrament de tots los nobles que'l primer dia de *mag* ---», Jaume I (*Cròn.*, Ag., 89, § 55); avui és *màc* a tot el domini lingüístic, llevat d'un triangle de l'extrem NO. (Andorra-Benasc-Lliterate) on, d'acord amb la fonètica dialectal (*EntreDL* II, 50), ha donat *màj*; s'observa allí que, per evitar l'homínia amb l'adv. *mai*, diuen *lo mes de mai*, en casos que fora d'allà, i allà mateix en els altres noms de mesos, no s'empra el genèric *mes*: «al començament del *mez de màj*», «les flors del *mez de màj*» (a St. Romà de Tavèrnoles, 1959); tanmateix «el primer de *màj* encara fa fred a muntanya», Mont de Roda (1957).

El primer de maig era tradicional plantar a la plaça del poble un tronc d'arbre, que havia de ser molt dret, acabat de tallar en el bosc, al peu del qual es cantaven cançons i celebrava una festa pobletana, arbre que en deien un *maig*: «Al Albi tenen un *maig* - qu' és bo per fer-ne una arcada, / ya n'és tort y geperut / gran falta li han trobada; / nantres <'els de Vallclara'> sí ³⁵ qu' en tenim un - una pessa ben llestada, / que té cent y quatre pams - al mitx del bosc s'és trobada; / un domenge al matí --- / ya los prenien lo *maig* --- que lo *maig* ya los faltave: / ya toquen a somatén ---», MilàF, 357; amb nota a l'ed. de 1853: «los *matx* eran árboles ⁴⁰ que se arrancaban del Bosque de Poblet y que se colocaban en la plaza, donde se conservan hasta que se envejecen; fiestas celebradas en las calendas de mayo» (vers anterior a *devinolas*); oc. ant. «*calenda maia*: premier mai; chanson qu'on chantait ce jour là»; «*devinolas*: chansons chantées à l'occasion du premier mai» (PDPF); «*Kalenda maya* / ni fuelhs de faya / ni chanz d'auzell - ni flors de glaya / non es quem playa / ---», Raimbaut de Vaqueiras (Appel, *Chr.*, 52, 1). També en italià es conegué l'aplicació de MAJUS a un arbre primaverl: «la gran variacion di freschi *mais*» (rimant amb *passai* en Dante, *Purg.* xxviii, 36).

«Recipient dins el qual hi ha sembrades flors, que es posa com a ornament en el monument del Dijous sant»: «Alsan pàmpols y redoltes / y trovan un nen colgat: / dels llavis riu, dels ulls plora, / té un gotimet a la mà / —Qu' és bonic! mireu-lo, sembla / el bon Jesús dins d'un *maig*», MilàF (*Cas veritable*, v. 52, O. Cat., p. 308). Com que també significa un camp abundant en flors, una abundància d'herba espigada ⁶⁰

(*AlcM*, § 3a, b) i altres accs. alludint a plenitud de flors, d'herbes i d'altres collites, això explica que *fer maig*, passant per 'fer collita abundosa', hagi passat a les Balears al sign. de 'espletar, fer destrossa (d'una cosa)': «la nina és entrada dins el rebost; treu-la'n, que no hi faci *maig*» (exemple de frase en Moll, *Gram. Preceptiva*, 149); men. *fer maig* 'fer destrossa' (Camps Merc., *Folk.* I, 72); un *bon mai* de --- (amb -ig + cons. sonora > -i segons fon. sintàctica mall.) 'un bon tip de': «és estat un dia i mitx de gran tràfec lexicogràfic: vos assegur que mos hem donat un *bon may* d'escriure», AMALcover (*BDLC* XIII, 36; id. XII, 190); però hi ha un altra etimologia possible, veg. *matx*.

DERIV.: *Magenc* primer adj., i tot seguit substantivat, com a nom d'un tribut al senyor, generalment consistent en un anyell o moltó: «imposat damunt dels ramats i les pastures --- anomenat perquè es satisfieia pel *maig*, quan ja s'havia vist el resultat de les cries i se sabia el que daria el bestiar» (Rupit), Amades (*BDC* XIX, 160); doc. de c. l'a. 1100: pagament en metàl·lic de «argencios 4, de ost, et argencio un de *magench*» en un doc. d'Organyà del S. XI o XII (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 88); també com a adjectiu de l'animal: «unum multonem *magench*» en un doc. de la Torre d'Elna de l'a. 1133 (*Colle*. Moreau, vol. LVI); «tres moltons e tres *majencs* de marcad de Pug Cerdan --- 1 moltó *majenc*», c. 1182 (*BABL* VII, 163, 164); «la cosa <'causa'> que és encerquada entre la ecclesia de Organyà --- e Na P. de A. --- de un *magenc* lo qual la eccl. ja dita demanne a Na P. que li deu fer quiscun an --- e en per açò, io A. Br. juge establí en aquesta cosa --- dig --- que'l mas de Na P. de A. e --- donen lo dit *magenc* a la eccl.», Organyà, 1.^a meitat S. XIII (*CongrLICat.*, 524).

Si fem cas de bastants docs. del Capbreu de la Vall de Ribes, c. 1283, sembla que allà s'usaven equiparades aquesta forma i un *magen(y)*: «PBernat jura tot lo cens que fa al rey ni a 'N G. de Ribes: fa al rey sis s. meys una mesala, e la meytat en un *magen*» («jeune mouton», Alart), «G. de Parestortes --- fa un *mageyn* e tres oblies», «encara, de tots los moltós o *magens* que lo se<n>yor rey pren en la Val, pren En G. de Ribes --- 4 moltós o *mageys*», «Bñ. Oliba --- fa una maala per vi, e un diner e una pugesa, e un *magenc*, e tasca e cusura», «P. de la Via Antiga jura que fa --- 2 partz en un *magen*», «P. Capdevila --- fa un *magen* e 2 sos. de Malg.» (*RLR* IV, 56, 57, 58). Cf. gascó *maiau* «porc qu'on engraisse» (Marsan, *Vocab. Val d'Aura*, 4).

⁵⁰ *Mayèns* «l'herba novella que es dóna als animals pel maig, després de donar-los herba de l'any anterior durant tot l'hivern», pall. (és *farroig* a Estao de Cardós, 1934); *lo mayèñ* és el paratge dels camps de faratges (trepadella, alfals etc.): «d'ací fins aquí és *m.*», ⁵⁵ Rialb de Noguera (al Flamicell en diuen *nedo*), 1959; *Prat del Mayèñ* a Roní (1959); «*maienc*: tierra que se siembra sin saber si se podrá aprovechar bien, para recoger el fruto, o para segar la planta como pasto», Vall d'Àneu (Pol, p. 21). Allà també s'usa com a adj. aplicat al riu quan baixa gros o ple (gràcies al desplaç de